

גיבורה אחת, אלא גיבורים רבים, העשויים ללא חת, מבני העיר.

דלילה

הפידאית

בהישענו על השקפה זאת, הוא כתב את מחזהו השירי שימשון ודלילה. ואכן, מופיע שימשון במחזה במדי קצין ישראלי, "גבר בעל גוף עצום, ומחלפותיו גולשות על כתפיו" איש אכזר וגסירות. וכנגדו יוצאת דלילה החדשה, היא רים, אשה פלסטינית צעירה, המצליחה להעמיד אותו במיבון קשה.

המחזה מורכב משש תמונות, ומתחלק לשתי מערכות. המערכה הראשונה, התור פסת כשני שלישים של המחזה, מתארת את הפליטים כנוסעים במכונית שנתקעה בדרך, וממולה דלוק אור אדום — ציבור הנזון לנגיסותיהם של הנהג והגובה, ה' מוצאים את דמם כדי למלא את המיכל הריק.

באותה מערכה מתוארת רים כאשה שדעתה מטושטשת עליה, המתהלכת כש ציור סמרטוטים על זרועה, בסוכרת שהוא בנה הנטוש. אבל עם כיבושה של עזה היא משתחררת מהזיותיה, והופכת ללוחמת אמיצה בשורות הפידאים.

בר הכל בשלום, והנהג מוציא את הבורחים לשאוף אוויר. אבל בתחנה השניה הוא מתעכב יתרעלהמירה ביגלל פטפטותו של פקידהמכס, ובשובו למכונית הוא מוצא את השלושה ללא רוחחיים.

הגורם לעיכוב, כשלעצמו, מוסיף גופף לסיפור הטראגי. על דמותו של הנהג מספר המחבר, כי הוא נפצע ב-1948, כשרימון התפוצץ בקירבתו, וגרם לאובדן גבריותו. את חרפתו הוא נשא בחריקת"שיניים, ולא אחת היה מטרה לחיצייהלעג של מכריו. אף-על-פיכך מעכבו אותו פקיד לפי שחשד בו שהוא מקיים יחסים אינטימיים עם רק" דנית"בטן באחד ממועדוניהלילה של בגי דאר. חרף כל הכחשותיה, עומד הפקיד על דרישתו להסדיר לו פגישה עם הרק" דנית, ולבסוף מאיים עליו שלא יחזיר לו את ניירותיו אם לא יתחייב לעשות כרצונו. בלית-ברירה נותן הנהג את הבטחתו, ו' ממחר אל המכונית.

אפיזודה זו יש בה גם מידה של סמליות, שעליה עומד המבקר המצרי **ראלי שכי** רי בספרו ספרות ההתנגדות. לדעתו, מסי מל הנהג את ההנהגה הערבית, שניטלה ממנה גבריותה, שאינה בוחלת בשחוד ובמעל (הנהג נוטל לעצמו את מעט הכסף שהיה בכיסו הקורבנות, בטרם ישליכם לצדי הדרך), ואשר עלולה להוליך ברוב איולתה את העם הפלסטיני אל האבדון.

סיפור זה הופיע בראשית שנות ה'60.

כיצד מצייר המחבר את דמות הלוחם הפלסטיני?

שימשון מופיע מול המכונית התקועה ודורש מנוסעיה לחתום על כתביהכניעה. רים יוצאת אליו בלבוש פידאית ואומרת:

רים: יש לנו מחברת-זיכרונות, שימ' שון / מיסמך אחר. / אנו חותמים עכ' שיו על תחבובת לבנה העוטפת את ה' פצע, / התחבובת הלבנה מכסה את ה' אדמה, / על פני עץ-הזית תחבובת לבי

מאז חלו תמורות רבות בעולם הערבי ובקרב הפלסטינים עצמם. גם בכתיבתו של כנפאני וסופרים אחרים חלה תמורה; הם עברו בעיקר מתיאור תלאותיו של ה' פליט במחנות אל תיאור מילחמתו בישראל ובמישטרים ערביים מסוימים.

גרת שימשון משמשת עילה ל- משורר הפלסטיני מועין כפיסו

שימשון ודלילה

כפי שהשתקפו בעיני הצייר גוסטאב דורה (למע" לה) ובעיניו של הסופר מועין כפיסו, הטוען כי אסור היה לאיסלאם לקבל את האגדה הישראלית, המתארת את שימשון כגיבור, אלא יש לראות בו את סמל הדיכוי הישראלי. כפיסו אינו מכיר, כנראה, את תיאורית ייגאל ידין, הסבור כי שימשון היה פלשתי, וכי שבת דן לא היה פלג ישראלי, אלא פלשתי.

לדרנך על תתימקלע שלו כאות כניעה, והוא מסרב:

קנה תתימקלע הזה הוא צווארי! / כיצד ידורך האדם על צווארו, שימשון? זה שנים שאנו בלי צוואר, / ראשים תפורים בסיכות, / מיטלטלים על ה' כתמיים. / לא היה לנו צוואר, / חשנים המיסו את צווארנו, / עד אשר אחזנו בתתימקלע / עד שקנה תתימקלע זה / היה צווארנו, שימשון. / אתה לא תבין אותנו לעולם.

על דברים אלה זוכה עאצם להתעללות סאדיסטית מידם של שימשון ושל ידידיו (או פילגשו). החיילת רחל: זה דוקר אותך בכידון, וזו בשברי בקבוק. גם רים הפצועה נופלת קורבן להתעללותה של רחל, הדור" שת ממנה להודות ששמה האמיתי הוא דלילה:

רחל: אני יודעת מי את!

עאצם, שנפצע בפעולת-הבלה. ההורים מפ' צירים בו להסתתר, אבל עאצם מסרב. האב נושא עיניו אל הטרקלין (המסמל את מדינות-ערב) ושואל: כלום אין רופא ב' טרקלין? התשובה אינה מאחרת לבוא, מהחלון של הטרקלין נזרקים אליהם תחי בושות, סיגריות, קופסאות סרדינים, לחם ושתרות-כסף. תרומה זו מעודדת את רוחם של נוסעי המכונית. אך הם יודעים כי לא בכסף ובסיגריות אפשר לנצח, אלא "במה שמעניקה האדמה".

"צווארי" הוא

תתימקלע

אב, הממוא תפקיד של מטין ומנהיג רוחני, מצייר לפני בנו את

החתן בא לחתונתו בארון מתים * הפליט הפלסטיני בביירות מרוגיש

את עצמו כמו יהודי בגלות * ההנהגה הערבית דומה לנהג

מסורס * דלילה הפידאית נאבקת עם שימשון שהוא קצין צה"ל

רים: באמת?

רחל: את דלילה, / זה שמך, / רים הוא שמך המתחרתי!

אבל רים מכחישה, וחרף הדקירות בי זיויהבקבוק אינה נכנעת. בינתיים נשמע פיצוץ נוסף מאחרי המכונית. שימשון נתקף היסטריה, אווזו בקנה התותח והג סביבו. רים השותתת דם ממלמלת לעברו:

חוג סביב התותח, / חוג סביב הטח' נה, / חוג שמשון!

אם מנהיגי הפידאים במחזה זה נופלים בשבי, ואולי גם נרצחים, הרי ביצירות אחרות של פלסטינים ואחרים, הם קוצרים ניצחונות לרוב, וגורמים אבידות כבדות

(המשך בעמוד 46)

דמות הלוחם בנו הלשון:

אמור להם, עאצם, / אמור לחבריד לנשק: / העולם פקח עיניו לראותנו היום / ועלינו לרכוש את תמיכתו / לר' כוש את קולו / לרכוש את ליבו.

לחא באנו לעולם לשבור כד פרחים, / לחטוף מטוס ולתלות כרוז על הקיר, / באנו לעולם עקב פשע / ועלינו להדבירו לא בנשק מהמר / וכרות הרפתקן / אלא בכוח המצפון וכדורי המהפכן. / כי המהפכן, עאצם, / הוא גבארה של העולם, / חוסיין של העולם, / ישוע של העולם. / הוא נצלל למען הזולת / רחוק משאון הפעמונים.

לדמות לוחם זו מגלה עאצם נאמנות כשהוא נופל בשבי. שימשון מצווה עליו

נה, / ועל אדן החלון תחבובת, / ועל קנה היסמין תחבובת, / אפילו העננים חבובים בסרטים לבנים, / והשמש, אחות רחמניה, משגיחה על הפצועים. / מח' ברת-הזיכרונות של האדמה תחבובת / היא הסרטים הלבנים האלה, / ועליהם אנו חותמים.

עוד היא דוברת אליו, נשמע פיצוץ מאחרי המכונית. רים מוסיפה:

נה שימשון / הנה לשונות-האש / חותמות במחברת-הזיכרונות של האדמה תחבובת.

המילחמה בכיבוש מתחילה, אבל החיי לים הישראליים מקיפים את המכונית ב' שיריונים ולוקחים את רים בשבי. כאן עובר המחבר אל הוריה של רים ואל אחיה

למתוח ביקורת חריפה על המסורת המוס' למית, אשר קיבלה את הסיפור התנ"כי ללא עירעור והציגה את שימשון כגיבור ישראלי יראאלוהים.

בספרו יומן עזה הוא טוען, כי שימשון לא היה אלא כובש זר, שבא לשעבד את הפלשתים (בלשון: פלסטינים) ואילו דליל' לה, המסמלת לפי המסורת את האשה ה' בוגדנית, היא למעשה גיבורה לאומית ש' ניסתה להכניע את שימשון כדי להציל את עמה.

כיום, אומר כפיסו, מתחדש לעינינו אותו סיפור עתיק: שימשון כובש את עזה וגל' חם באל הפלסטיני החדש, שאין שמו עוד דגון אלא "אל-מוקאוומה" (תנועת ההת' נגדות). וכנגד שימשון החדש לא יוצאת